

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre 3 — „
negyedévre . . . 1 — 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: A külső-somogyi evang. esperességnek június 29-én tartott esperességi gyűlésén Andorka Gyula felügyelő megnyitó beszéde. — Azok az üres templomok. (Dr. Neudtvich Károly.) — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok. —

A külső-somogyi evang. esperességnek június 29-én tartott esperességi gyűlésén

Andorka Gyula felügyelő megnyitó beszéde.

Tisztelt esperességi gyűlés!

Midőn e helyről tisztelettel üdvözlöm az esperesség egyházi és világi előljáróit és a gyülekezetek küldötteit, engedje meg a tisztelt közgyűlés, hogy az üdvözlő szavakon felül röviden jellemezzem helyzetiünket és feladatunkat.

Megelégedéssel pillanthatunk vissza a lefolyt egyházi évre, mert mint elnöktársam a nagytiszteletű esperes úr jelentése is jelezni fogja, a lefolyt év esperességtünk hiveinek hitbuzgóságát s evangéliumi áldozatkészségét fényesen igazolja.

Ez a szent hely, a hol ma tanácskozunk, a tegnap lefolyt ünnepély, a nagy-kanizsai evangélikusok hitbuzgóságát szónál ékesebben hirdeti. *)

Nem csak ezen gyülekezett, hanem esperességtünk egyik legfőbb vágya teljesült, midőn itt templom emeltetett az Isten dicsőségére s az evangéliumi hit hirdetésére.

De nem csak itt, hanem az esperesség több pontjain is fényben ragyogott hitsorsosaink megtörhetetlen hitbuzgósága s áldozatkészsége.

Porrog-Szentkirályon a régi ódonszerű iskola helyébe új, mondhatni díszes tanítói lak s népiskola épült.

Pogány-Szentpéteren szinte új tanítói lak és iskola építettett a régi helyébe.

Porrog községe pedig tanítói állást szervezett s a kor igényeinek megfelelő iskolát és tanítói lakot emelt.

*) A nagy-kanizsai templom június 28-án szenteltetett fel.

És örömmel jelezhetem, hogy majd minden gyülekezetben a haladás lélekemelő tényével találkozunk.

Midőn ezeket elősoroltam, melyekről meg fog emlékezni ezen esperesség érdemes esperese is jelentésében, a kinek fáradhatatlan buzgósága s pásztori gondoskodása minden téren nyilvánult; mondóm midőn ezekről megemlékezem, teszem ezt azért, hogy örömmel jelezzem azt, hogy az ősök hitbuzgósága nem halt ki az utódokból, a nagy reformátorok által megtisztított evangéliumi hit ma is világít és melegíti a hívő sziveket.

És ezen evangéliumi világosságra s az evangélikus hivek hitbuzgóságára ma inkább szükség van, mint valaha.

Azon két végzetes áramlat között, mely ma uralmába akarja keríteni a társadalmat és államot, tudniillik a csak egy tekintélyt ismerő római katolikus egyházi hatalom és a minden tekintélyt lerombolni kész s a létező egyházak s vallásoknak hadat izenő socialismus törekvése között: ma nagyobb szükség van az evangéliumi hitbuzgóság s az evangélikus egyház vallásos és szabad fejlődésére, mint bármikor.

Meggyőződéseim, hogy nem messze van az idő, midőn a jelenkor reakcionárius áramlatának letűnésével, az emberiség, az államok sorsának intézői, sőt az államfők is meggyőződnek arról, hogy a klerikalizmus ugynevezett társadalom és államfentartó szerepe költött valótlan, mert a papság és az ultramontanizmus világi uralomra törekszik, a világi hatalomban nem egyenjogú tényezőt, szövetséges társat lát, hanem érdekeinek szolgáját tekinti s ha az alkotmányos monarchia saját létérdekeit veszi irányadóul s nem a pápai szék előjogait, úgy a pápaság kész leendő a monarchiák elleneivel is szövetségbe, mire a történelemben már van elég példa.

De a protestantizmus mint egyház soha nem fog szövetségbe államellenes törekvésekkel, mert irányja a józan haladás és reform lévén, ezen szelleme erőt

ad a társadalom és államnak s puritán jellege s erkölcs-e nem nyújt segédkezet az előkelők s hatalmasok bűneinek palástolására.

A mi egyházunk jelene és jövője a hivek buzgóságán alapszik, a hit magasztosságát erősíti a szabad s emberi tekintély által nem korlátolt meggyőződés.

Egyházi szervezetünk pedig a legszélesebb keresztényi demokratikus alapon nyugszik, mely midőn kötelességet ró a hivekre, egyuttal jogokat is biztosít számukra.

És így egyházunk egyik legerősebb s legbiztosabb támasza a modern társadalom és alkotmányos szabadságnak s míg szabad önkormányzati szervezete által kizárja a reakcionárius visszaeséseket, másrésztől hivei előbbkelőinek befolyása folytán, úgy az egyház keretén belül, mint azon kívül meggátolja a felforgató és romboló irányzatokat.

A vallás és közoktatási minister urnak Kaas Ivor br. interpellációjára a tegnapi lapokban megjelent válasza megnyugvással tölt el bennünket, hogy még ez évben összetilendő zsinatunk meg fogja valósítani reményünket, miszerint egyházunk szervezete az evangélikus egyház egységét megszilárdítja s képesek leszünk a romboló irányzatokat megfékezni, egyházunkból kivetni minden olyan törekvéseket, melyek annak léteérdekeit veszélyeztetik s az egyházat isteni feladatától elvonva, nemzetiségi s politikai czélok eszközévé tenni akarják.

Vallásunk isteni jellege s egyházunk szabadságon és önkormányzaton nyugvó szervezete jusson eszünkbe midőn tanácskozásunkhoz kezdünk, — az Isten áldását kérve önökre, ezennel megnyitom gyűléstünket.

Azok az üres templomok.

Az „Evangelikus Egyház és Iskola“ czimű protestáns lap már több számában „üres templomok“ czim alatt cikkeket közöl, melyekben azon okokat fejtegeti, melyeknél fogva a hitbuzgóság a protestánsoknál csökken és azért a templomok is üresek maradnak annyira, hogy a pap gyakran 3—4 hallgatónak tartozik prédikációját elmondani.

Engedje meg a tisztelt szerkesztő úr, hogy én is elmondjam ez iránt az én nézetemet.

Én ugyan theologus nem vagyok és a dogmatikával nem foglalkoztam soha, de annál többet foglalkoztam a természettel és az étellel. És én legalább úgy hiszem, hogy csak az a ki az egész természettel foglalkozik és azt tanulmányozza, érti meg az életet is és érti meg az emberi szellem természetét, kivánságait és igényeit.

Hogy a templomok üresek, ez igenis a mostani kornak egyik különös jellege; mi azonban ezen tüneményt nem csak itt nálunk, a protestáns községeknel találjuk; hanem találjuk azt mindenütt, más vallásfelekezeteknel is, ha nem is oly mérték-

ben, de találjuk mindeniesetre tetemes hanyatlását a vallásos buzgalomnak. Ennek pedig több okai vannak.

Én egyszer az én budai lelkészemnek azt a szemrehányást tettem: rosz lelkipásztor, nem törődik a maga hiveivel, hanem magukra hagyja, mire ő, a ki igen felvilágosodott pap volt, azt felelte: jól tudom, hogy az ilyen urak nem igen szorúlnak a mi egyházi vigasztalásunkra, ők vallásos szükségleteiket magukban végzik el.

Igaz, hogy a mostani felvilágosodott korszakban, hol a természettudományok rideg okoskodása uralja az emberiséget, hol az anyagi érdekek utáni hajhászás foglalkoztatja az emberi társaság legnagyobb részét, kevés idő marad hátra, hogy a túlvilági dolgokkal foglalkozzanak, mert hát a mindennapi szükségletek fedezése annyira igénybe veszi az egyeseknek egész erejét és tehetségét, hogy ezeken túl fekvő tárgyakra, főleg ha azok tisztán szellemiek figyelmét nem igen fordíthatja.

Ide tartozik főképen azon körülmény is, hogy az emberek igen nagy része, főleg a mi a társaságnak művelt és tudományos részét illeti, nem érzi a vallásos érületnek szükségét.

Hát, a mi engem illet, a ki egész életemet a nagy és véghetetlen természet tanulmányozásában töltöttem, a ki e nagy világot és az abban működő örökös és változhatatlan erőket ismerem, kell, hogy egészen más világnézeteim legyenek, mint a nagy közönségnek, sőt hogy alig van egyetlenegy nézet is, melyben én a nagy közönséggel egyetértenék.

Más nézeteim vannak az Istenről, más a világról, más a vallásról, más az üdvösségről és i. t. és i. t.

De azért elfogadom és úgy hiszem, hogy elfogadják velem mindazon természetvizsgálók, a kik velem a tudományosság egy fokán állanak, bizonyos nézeteket, melyek az egész nagy közönségre nézve szükségesek, mert különben az egész emberiség a materializmus oly véghetetlen örvényébe esnék, mely benne minden idealizmust kioltana, az emberiség pedig idealizmus nélkül megszűnnék lenni azon magas, minden szép és jó iránt lelkesülő lény, mely azt minden más lényektől e földön annyira megkülönbözteti.

Én például egész lelkemből keresztény vagyok, vagyok pedig azért, mert azt találom, hogy ez a vallás valamennyi positiv vallás között leginkább felel meg az emberiség azon végcéljának, mely ennek észbeli és erkölcsi legmagasztosabb fejlődésében rejlik. De azért vagyok teljes lelkemből protestáns is, mert meg vagyok győződve arról, hogy a protestantizmus leginkább felel meg ezen igényeknek és az emberiség ezen követelésének.

Ha mi akármelyik felekezetnek a templomait meglátogatjuk, azt fogjuk tapasztalni, hogy mindenütt a látogatás csökkent a mult századokhoz képest, mert mi a természettudományok, a felvilágosodottság századában élünk, a hol az emberiség nem érzi annyira az egyházi vigasztalás szükségét, mint érezte azt a mult századokban.

De menjünk tovább és vizsgáljuk meg a templomlátogatók szellemi műveltségét és azt fogjuk tapasztalni, hogy azon felekezetek templomai leginkább látogattak, melyek a műveltség és felvilágosodottság legalsóbb fokán állanak. Tehát a katolikusok és óhittiek templomai, akiknek isteni tisztelete csupa fényes és lármás szertartásban áll, mely a népre, sőt még a művelt és szellemes emberre is hat, és nem szégyellem bevallani, hogy én fiatal koromban, ágostai hitvallásom daczára, gyakran elmentem Pécssett a székesegyházi templom nagy miséjére, nem imádkozni, hanem hallgatni a nagymisével járó szép zenét, többnyire nagy zeneművészek szerzeményét. Ezeket igen jól tudják a katolikus papok, és tudták azok, a kik a katolikus vallást alapították. Mert beszéljenek ezek az obscurizmust terjesztő papok amit akarnak, senki sem fogja azt tagadhatni, hogy a katolikus vallás, daczára annak, hogy magát egyedül üdvözítő vallásnak nevezi, nem Krisztus által alapított vallás, hanem hogy minden szertartása az ázsiai pogány, nevezetesen a Buddha vallásból, mely 600 évvel Krisztus születése előtt keletkezett, át van véve.

De ha még tovább megyünk és megvizsgáljuk, hogy micsoda néposztályból áll ezen templomlátogató közönség? hát azt fogjuk tapasztalni, hogy a legalsóbb néposztályból és az is többnyire vénasszonyokból, ha magasabb osztályból valók, akkor papoktól nevelve és azoknak hatalma és befolyása alatt állók; urak közül, vén tehetetlen urak, a kik soha életükben szerepet nem játszottak. De tudósokat, tanárokat, írókat, hivatalnokokat bizonyosan nem, mert ezek mind kerülnek a templomot, és nem szeretnék azon hirbe állani, hogy templomjárók, főleg pedig hogy gyónnijárók, melynek a hire őket minden jobb társaságból kizárná. És még ha a proceszsiók és a búcsújárások közönségét vesszük tekintetbe, hát ezekben csak a legalábbvaló népből származó közönséget találjuk, a kik a búcsújárásokban csak mulatságot, garázdaságot és tobzódást keresnek.

Hát az ilyen templombajárókból se a keresztény vallás, se az általános műveltség, sem pedig az erkölcsiség nem húz semmi hasznot, sőt inkább az álnokság, a képmutatás és az erkölcstelenség legbatalmasabb előmozdítói, és miután a kiválólag katolikus országokban a katolikus nép a lakosságnak sokkal nagyobb részét teszi, igen természetesen kell találnunk azt, hogy a katolikus templomokat aránylag nagyobb mértékben látogatva találjuk, mint a protestáns templomokat. De hát kik ezek a látogatók? már előbb mondtuk, többnyire a legalsóbb néposztályból valók, a kik szem és fülévezetést keresnek, melyet itt ingyen kapnak, holott azt a színházban drágán kellene fizetni.

És most menjünk el a protestáns templomba, és mit látunk? Az oltárképen kívül semmi más kép, a szertartás igen egyszerű, imádság a pap által, az oltár előtt ének, egyszerű orgonaszó mellett és prédikáció a szószékről; tehát semmi olyan, a mi a hívők képzelőtehetségére hatna, ha csak az éneket, mely-

ben az egész közönség részt vesz, és az ájtatosságot neveli, annak mondani nem akarjuk. De hat a szívre, azt nemesíti és erkölcsre buzdítja és ez az igazi vallásnak a célja és feladata. — És azért azt fogjuk találni, hogy a protestáns isteni tiszteletben nemcsak a nép, de a legműveltebb tagjai a társaságnak, tanárok, tudósok, írók, főrangú családok tagjai részt vesznek, igaz, hogy nem minden vasárnapon, de a kereszténység nagy ünnepein a protestáns templomokat csak úgy zsúfolva találjuk, mint akármilyen más hitvallású templomokat, úgy hogy helyet találni gyakran teljes lehetetlen. Ugyisintén a szent vacsora kiosztásában a község minden tagja részt vesz és pedig a legnagyobb áhitatossággal.

De hát ezen egyszerű és nem a képzelőtehetségre ható szertartásnak meg is van aztán a maga hatása és szükséges következménye. Közönségesen ismeretes és bebizonyított tény az, hogy a protestáns népek értelmesebbek, józanabbak, munkásabbak, takarékosabbak és mindezek következtében erkölcsösebbek és gazdagabbak.

Ennek bebizonyítására felhozom a protestáns Németországot, Svéd és Norvégországot, Dániát, Németalföldet, Angliát és a protestáns Sveiczot, sőt hazánk protestáns részét is; és ezek ellenében a papok által elbutított katolikus Németországot, az erkölcstelen vakhitű Olaszországot, a fanatikus, egészen a papok járma alatt nyögő Spanyolországot, és a jelenkor Szodomáját, a katolikus Franciaországot. — Mily véghetetlen különbség! Ott rendezett viszonyok, józan, munkás és takarékos nép, erkölcsös és vallásos. Itt folytonos viszályok, zendülések, bonyolódott viszonyok, bomlott családi élet, szegénység és a miből mindezek természetszerűleg folynak, véghetetlen erkölcstelenség.

A fennemlített cikkeknek írója módokat ajánl, melyek segítségével a protestánsokban saját hitük iránt több buzgóságot lehetne kelteni és a templomlátogatásra buzdítani, én ezeket mind igen jóknak és üdvöseknak tartom, csak még egyet szeretnék hozzáadni és az ebből áll:

Szükséges, hogy a beszédek a szószékről a hallgatókra nézve vonzóbbak és tanulságosabbak legyenek. A folytonos erkölcsös és vallásos prédikációk végre unalmat keltenek a hallgatókban, melyet kerülni akarnak. Érdeket gerjeszteni pedig a prédikáció iránt az által lehet, ha gyakrabban történelmi alapot adunk a beszédnek, ha az előnyt fejtegetjük, mellyel a protestáns vallás a katolikus vallás felett bír, ha elmondjuk, hogy mi adott okot a reformációra, ha elmondjuk, hogy a főök volt a keresztény vallásnak a római curia általi véghetetlen meghamisítása és elferdítése, úgy, hogy senki abban a Krisztus vallását nem ismerhette meg, és Krisztus maga, ha feltámadott volna és Rómában ugyanazon szellemben prédikált volna, mint a hogyan prédikált a szent földön, a római farizeusok ép úgy felfeszítették volna, mint a hogyan felfeszítették a zsidó farizeusok Jeruzsálemben. Azután szükségessé tette a reformációt a pápák és a római kuriának

végzetlen romlottsága, úgy hogy az már általános botrányt keltett az egész keresztény Európában. Mindezeket történelmi adatokkal szükséges volna bebizonyítani, mire a keresztény egyház történelme elég adatot nyújt.

Erre nézve bátor volnék Gregoroviusnak „Geschichte der Stadt Rom“ cz. 8 kötetes művét ajánlani, melyet minden protestáns intézet könyvtárában ott kellene találni. Ugy szintén a pápák történelmét, melyre nézve főleg „Patuzzi: Geschichte der Päpste“ Wien. Alexander Wenedikt, ajánlanám.

Szükséges tehát, hogy a protestáns hitvallás is gyakrabban az „Ecclesia militans“ terére lépjen és nemcsak a katolika egyház rajongó fanatikusai verjenek bennünket és ezeknek ütéseit nyugodtan tűrjük. Pedig azon fegyverek, melyekkel mi rendelkezünk, sokkal élesebbek, mélyebben sértők, mint amazoké, a kik csak szidni, rágalmozni és gyalázni tudnak, de becsületes fegyverekkel a harcztérre lépni nem.

Hát ezeket a fegyvereket is móddal kell használni és a határon túllépni szintén nem tartom tanácsosnak, hogy aztán az elkeseredés magokra a hívőkre át ne szálljon.

Csak annyiban kell használni ezen fegyvereket, amennyiben érdekeltséget keltenének a mi hűveinkben a saját vallásunk iránt és kimutatnák a mi vallásunk előnyét az ő elavult és elsatnyult vallásuk fölött; szóval folytatni kell a küzdelmet azon szellemben, a melyben az a reformáció idejében kezdve és folytatva lett, — addig, míg a diadalmat el nem nyertük.

Nem kell és nem szabad félni semmitől, mi csak a védelem terén állunk és visszautasítjuk minden azon támadásokat, melyeket ellenünk intéznek.

Ime a jezsuiták, a kiknek letelepülése itt Magyarországon törvény által tiltva van, már belopódnak az országba, csendesesen, alattomosan, hogy fel ne tűnjék. A legelső letelepülésük itt közel a fővároshoz, Kalocsán történt, a hová azokat Kunz hozta és Haynald érsek és bibornok telepüket kibővítette. És miután ezen első próba sikerült, most itt az ország szívében, a fővárosban templomot építettek, melyhez rövid idő múlva a congregációnak épülete következik. Eszerint Magyarországon már következő jezsuita-telepek vannak: Pozsonyban, Kalocsán, Budapesten, Szathmáron és kétséget nem szenved, hogy nem is fog kerülni sok időbe és el lesznek terjedve az egész országban és meg fogják kezdeni a múlt századok harczeit, a népek elbutítását és a vak fanatizmus terjesztését.

Ezt minden módon akadályozni kell, és a minisztert épen úgy, mint a képviselőházat felszólítani, hogy támaszkodva a régi törvényre, az országból kiutasítsanak. — Ez nemcsak minden protestáns, hanem minden felvilágosodott, hazánk sorsa iránt érdeklődő katolikus polgára e hazának

kívánja és kívánnia kell és azért egyesített erővel kell, hogy ezen cél felé iparkodjunk.

Budapesten 1891. június 28-án.

Dr. Nendtvich Károly,
presbiter.

BELFÖLD.

Zsinati ügyek. Julius 16-án Poprádon egy nagyobb papi értekezlet tartott, melyen a VI szabad királyi városok, a bányavárosok esperességeit, továbbá a tátraaljai és a XIII városi esperességi testületeket 23 lelkész képviselte. A tekintélyes gyűlés, mely Justh Samu, strázsai lelkész és a XIII városi esperesség alesperese kezdeményezése folytán tartott, akképen alakult meg, hogy a nevezett kezdeményező elnöknek, Kübecher és Kallat lelkészek pedig jegyzőknek választottak meg.

A gyűlés tárgyát a zsinati előmunkálatok képezték, melyekhez a jelenváltak, szintén hozzá akartak szólani és nézetöket megfelelő határozatokba is foglalták.

A jelenváltak ragaszkodnak az 1517-ik évi okt. 31-én létesült vívmányokhoz, melyek mint hitünk drága kincsei a symbolikus könyvekben feltalálhatók, mennyiben összhangzásban vannak a sz. írással, „quatenus confestiant cum scriptura sacra.“

Miután minden erő és irányadás a községben gyökereszik, az egyház vezetése ezután is presbytero-synodalis elvek szerint történjék, minden episcopalis és consistorialis hajlam és oly püspök kizárásával, ki többé nem lelkész, mert ez a „primus inter pares“-féle elvvel homlokegyenest ellenkezik. Ha már magyarban meghagyják a „püspök“ nevet, mint-hogy más alkalmas elnevezés nincsen, de németben a „Bischof“ név mellőzendő, melyhez községeink az odiosus traditiók következtében mindig idegenkedéssel fognak viselkedni. Megtartandó továbbá a községek testületi képviselete, azaz nem a lélekszám, hanem a lelkészek száma legyen a döntő és a község annyi szavazattal bírjon, a hány lelkésze van.

Az elnökség világi és egyházi tagból álljon, kik egyenlő joguak — copraesidium.

A bécsi és linczi békekötéseken alapuló törvénycikkeink az 1791, 1844, 1848 és 1868-ik évekről egyházunk alapjai, melyek mint elidegeníthetlen cánonok jövőre is szabadságainkat és jogainkat biztosítják.

A hit dolgában minden kényszer és majorizálás kizárandók.

A nemzetiségi kérdésekben szeretettel és kölcsönös türelemmel kell eljárni. A szuronyos kényszer és gyűlölet itt sokat árthatnak. Az anyanyelv alapította meg a keresztényiséget, létesítette a reformációt és azért most is jogosult az egyház és iskola terén. De a mellett a haza minden polgárának és egyházunk minden tagjának kötelessége a közös hazát szeretni, állami nyelvét tanulni és fejleszteni.

Az egyház politikai ügyekbe ne avatkozzék, melyek reá nem tartoznak és csak kárára volnának.

Fősúly fektetendő az egyes községekre, nem pedig a fényes középpontokra. Ne építsünk magas tornyokat, míg

alapjuk nincsen biztosítva. Az állam- és más segélypénzeket ne fordítsuk központi intézetek alapítására, kibővítésére; hanem első sorban a peripheriában elenyésző szegény egyházak megmentésére, melyektől évek óta megvonatik az államsegély, mely tulajdonképen szegények felszólására osztatik ki.

Miután az esperességek és kerületek beosztása nem felel meg az arányosságnak és az ügyek könnyű elintézésére, az esperességek czélszerűbb beosztása és egy ötödik kerület felállítása, tüzessék ki czélul és feladatul.

A felekezetek egyenjogúsága nem lévén még gyakorlatilag megvalósítva, ez mindaddig elérendő czélul tűzendő ki míg tényleg el nem lesz érve.

Örvendetes, hogy az imént elősorolt nézetekben és határozatokban a jelen voltak egyértelműek voltak és azért községek is ez irányban fogják felvilágosítani, ha az érintett pontozatok ott tárgyalatni fognak.

Weber S.

*

Az aszói ágost. hitv. ev. algyrnásium. Az 1891-diki esztendő emlékezetes marad nem csak Aszód városára, de mindazokra is, kik a protestáns tanügy igaz barátai. Mert míg egyrészt az ev. Bányakerület egész hévvel és buzgalommal nyitja meg a Podmaniczky-féle gyönyörű kastélyban a „felsőbb leányiskolát“; addig a pestm. ev. esperesség bucsúzik egy kedves gyermekétől, a régi idők óta haladók aszói algyrnásiumtól.

Minden egyes tanintézet a hazának az egyháznak gyümölcsös kertje, hol a csemeték gyöngye hajtásai beoltva, egykoron bő termést hozhatnak. Kivált a mi protestáns egyházunknak nagy súlyt kellene fektetni az iskolákra, mert hisz az egyháziasság a vallásosság szövétnyei azok!

S ha mindezt fontolóra veszi az ember, önkényt ama kérdés támad fel benne, ki okozható tehát a jelen esetben, midőn egy életrevaló tanintézet, — mert hisz száz éve hogy fennáll — a tevékenység szinteréről a feledés homályába süllyed alá?

Rövid a kérdés, de nehéz a felelet!

Talán az intéző körök hibája, mivel az ügybuzgalom, a lelkesedés kihült keblükben. Oh ki merné ezzel vádolni azt a lankadatlan tevékenységű férfit a kinek élete ezen iskola életével, bajával s reményével összeforrott; kinek ha meg kell érnie a gyászos végzetet elmondhatja: negyven évi munkám, fáradságom jutalma ime a csalódás!!

De ha a szűkebb intéző kört nem lehet okozni, talán a közönséget, egyházunk hivatottait illeti a vád? Ha valaki elolvassa ezen intézet „értesítőjét“ kénytelen azt a vádat is elejteni; mert úgy a főurak, mint a polgárok versenyztek jótéteményeikkel enyhíteni a bajt, pótolni a hiányt. Podmaniczky, Prónay, Prokopius család mindég hű támogatója volt ezen iskolának s Aszód városa pedig mint édes gyermekét híven ápolgatta azt.

De mit ér mindezen jóakarattal, az újabb és újabb követelményekkel és igényekkel szemben. Az állam megköveteli tanintézeteitől, hogy a kor szellemével haladjanak s annak igényei szerint legyenek felszerelve.

Megpróbálta az intézet e nehéz utat is, csak legközelebb 1000 forintot költött el berendezésekre, taneszközökre, s megtette a legszükségesebbet: folyamodott

állami segélyért, hogy így biztos révben szolgálhassa tovább a nemzetet.

A remény szép volt; . . . de a csalódás annál keserűbb lett!! . . .

És imé, így lesz Aszód városának rövid időn két nevezetes napja. A Bányakerület „felsőbb leányiskolája“ születésének s a pestmegyei ev. esperesség „algyrnásiuma“ kimulásának napja.

Ez a helyzet, ezek a kilátások! Sűrű sötét felleg borult a gymnásium sorsára, jövőjére. Pedig a veszteség kipótolhatatlan, mert hiábavaló az az ellenvetés, hogy hisz itt van Budapest az ő intézeteivel, minek akkor közvetlen közelében az a kis gymnásium Aszódon. A hosszú esztendő sora mást bizonyít, tanulónak száma évente meghaladja a százat, s az általános elismerés úgy a kormány mint egyesek részéről pedig életrevalóságát bizonyítja.

Mi tehát a teendő? . . . Vagy hagyjuk elveszni, mint a vihar által elkapott sajkát, vagy pedig ne nézzük összetett kézzel vergődését, de segítsünk a mig lehet, a mig nem késő!!

Ha valakinek keblében igaz protestáns szellem él, az közönnnyel nem fogja nézni ezt az ügyet, a mely egyházunkra is csüggesztő hatású lenne; de igenis egy szívvel egy lélekkel hozzá fog a porszemek összehordásához, melyekből a biztos megállhatás fundamentoma megalkotathatnék.

Mert hisz miről is van itt szó? Tizenötezer forintnyi alap gyűjtéséről, melynek kamatait élvezve az intézet, minden nehezebb anyagi gondoktól menten szolgálhatna továbbra is a nevelés szent ügyét.

Nem nagy az összeg, mondhatni csekélység, ha az általános áldozatkészség karolja fel az ügyet; de roppant nagy összeg szűkebb körben, egy néhány buzgó tag, egyház-község jó szívét véve igénybe.

Azért protestánsok! Ne engedjük, hogy protestáns felekezetünk ezen kis szövétnyét kioltsa a közönyösség. Adakozzunk az Isten is megáld érte!!

D. Gy.

*

Pestmegyei ev. esperességünk f. év július hó 15 és 16-án tartotta évi közgyűlését Budapesten. A budapesti ev. egyház szívességéből ismét a deákterti gymnasiális ülésterem lett átengedve ülésünk megtartására. Esperességünk összes egyházai képviselve voltak itt; s pestmegye alsó, lapályos, s felső, hegyes vidékeiből összejövő lelkészek a testvéries üdvözlésben, csakhamar egy egyetértő család vonzó képét varázsozták elé, a máskülömben feszes hivatalos helyiségben. Még jóformán a vizontlátás örömeztetének mámorában voltunk, a midőn örömsugárzó szemekkel lépett a terembe, a pontosságáról ismeretes, s egyházi ügyeink iránt híven érdeklődő esperességi felügyelő urunk, Br. Podmaniczky Géza Ó Méltósága. Elnöki megnyitó beszédének kezdetén, áldozatkészségének bőszaruját megnyitá a nemeslelkű báró, aszói leánynevelő intézetünkre 200 frtos új adományt téven le, tanácskozási termünk zöld asztalára, — ezzel is fényes bizonyágát adván annak, hogy „övéiről“ az Ó leánynevelő intézetéről híven gondoskodik. Ülésünk különösen bővelkedett tanácskozási tárgyakban; de a leghosszabb eszmecsere szolgálhatta, az aszói gymnásium megélhetési ügye. Több éven át ugyan,

de különösen a két utóbbi évben esperességünk kiváló gondnal foglalkozott az aszódi gymnasium ügyével; de sajnos a jelenlegi ülés sem tudott mást kieszelni ezen intézet további fentartására nézve, mint esperességi egyházainknak kegyes adakozását — a mi pedig vajmi bizonytalan alap. A mily mértékben dicséretre s diszére válik esperességünknek azon rendkívüli áldozatkészsége, melynek alapján a kerületi leánynevelő intézetet saját területére hozta: oly mértékben illetheti a tétlenség és szűkkeblűség vádja ha netán az aszódi Petőfy gymnasium 100 éves fennállása után megszűnik lenni.

Esperességi ülésünkkel kapcsolatosan tartott papi értekezletünk is, melynek első tárgya volt az elnök választás. A legutóbb megejtett püspök választás oly nagy munkakörbe helyezte szeretett elnökünket Mélt. és Főt. Sárkány Sámuel püspök urat, hogy az elnöki székből való lemondását — sajnálva bár — de el kellett fogadnunk. Helyébe nagy lelkesedéssel Kiss Péter tótygyörki lelkészt választá az értekezlet. Érdekessé tette értekezletünket Szilárd János domonyi lelkész felolvasása. Élethűen esztelte a papi és tanítói termény és természetbeli fizetéseket; s habár egyes pikans illusztrációival mosolyt csalt ki: végül mégis csak megérlelé nálunk azt a hő óhajt, vajha ne feledkeznek meg zsinatunk, a nyomorgó pap és tanítóság helyzetén segíteni! Az értekezlet eszmecseréje két tárgy körül forgott: a hirdetés alóli felmentvények díjazása; s a keresztelésnél kitöltendő származási rovat helyes és jogos használása körül. Az elsőre nézve esperességi gyűlés elé tett felterjesztés mellett, abban történt megállapodás, hogy főesperesünk az alispáni hivatal informálja e tekintetben, és pedig oly módon, hogy ha valamelyik lelkész adandó alkalommal javasolná az alispáni hivatalnak a hirdetés alóli felmentvény kiadását bizonyos díjazás mellett: az ajánlatot fogadná el nem csak, de az előírt összeget követelné is be a folyamodóktól, s szolgáltatná át esp. segélyegyletünk javára. A második kérdést függőben hagyta esperességi gyűlésünk, pedig általánosan érdekel minket lelkészeket ez az ügy, a mennyiben az állam büntetés terhe alatt szigorú kötelességünké teszi a származási rovat helyes kitöltését: kellene tehát módról gondoskodnunk, hogy a mily mértékben felelőssé tesz minket az állam kötelességeink helyes teljesítésénél, oly mértékben adjon jogot is kezünkbe, a gyermek származását igazoló okmányok megszerzéséhez. A legszegényebb osztályról van itt szó, a mely nem képes esketési levelét kiváltani, s így gyermekének születése alkalmával a keresztelő lelkésznek documentumot bemutatni.

Esperességi özv.-árva-segélyegyletünk ügybuzgó pénztárosa Kiss Endre évi számadataiból az esperesség nagy megnyugtatóására és öröme kimutatta, hogy segélyegyletünk vagyona 55.762 frt 92 kr. — s egy egy özvegynek évi segélye 300 frtra tehető.

Esperességi gyámintézeti gyűlésünk új elnöke Laukó Károly hivatottnak mutatta magát a reá bizottakra: mert okszerű rendet, és szigoruan ellenőrző intézkedéseket hangoztatott megnyitó elnöki beszédében. A madarat tolláról, az embert szaváról ismerni fel: szavaiból ismertük fel Laukót is a midőn gyámintezetünk élére állítottuk.

Zvarinyi János.

*

A tátraaljai esperesség ez évi közgyűlését f. évi júl. 15-én tartotta meg Nagy-Szalókon ns. Dr. Szontagh Miklós esp. felügyelő úr és nt. Schönviszner János főesperes úr ikerelnököklete alatt. A közgyűlést júl. 14-én délután a gyámintézeti gyűlés és esperességi előértekezlet, júl. 15-én reggel 9 órakor pedig a gyámintézeti istentisztelet, Alexy Mátyás vibornai lelkész szónoklatával, előzte meg.

Jelen voltak a lelkészek teljes számmal, a felügyelők közül sajnos csak hárman.

A közgyűlést az esperes ur nyitotta meg örömteljes szavakkal üdvözlőlvén és új hivatalukba bevezetvén az ujonnan egyhangulag megválasztott egyházmegyei felügyelőt, ns. Dr. Szontagh Miklós urat és nt. Székely Gyula új alesperes és esp. pénztárnok urat. Erre a felügyelő úr először magyar, azután német nyelven megköszönte az egyházaknak bizalmát és azon ünnepélyes ígéretet tette, hogy a jövőben is teljes ereje szerint fogja az egyház javát szolgálni. Hasonlóan válaszolt az alesperes úr is.

Ezek után az esperes úr felolvasta rendes évi jelentését, melyben különösen számot ad az összes egyházakban megejtett esp. egyházlátogatásról.

A viszonyok az esperesség egyházaiban általában rendezettek. A lélekszám 9894, fogyott tehát 10 év alatt 838 lélekkel, vagyis 7·8^o_o-kal. A XIII. városi esperességgel közös nyugdíjintézetnek tőkéje 14,838 frtot tesz.

A jótékonyági rovatból a gyámintézet és a G. A. egylet által egyes egyházaknak adományozott és már másutt kimutatott összegeken kívül kiemelendők a következők:

Svábócson néhai Ambrózy Péter az egyháznak 200 frtot hagyományozott. Hollódomniczon a hivek új oltári gyergyatartókra 51 frtot gyűjtöttek. Nagy-Szalókon Dr. Szontagh Miklós esp. és egyházi felügyelő úr 25 frtot adott egyházi czelokra. Topporczon Kobjalka János úr 25 frttal járult a templom tetejének kijavításához. Vibornán az egyháztagok 1390 frt regále megváltási díjt átengedtek az egyháznak. Galgon Mihály a leégett tanszoba felépítésére 110 frtot és Dr. Szontagh Miklós esp. felügyelő úr ugyanazon czélra 5 frtot adományoztak.

A tárgyalandó tárgysorozatban leginkább csak az esperességet és egyes egyházakat érdeklő dolgok fordultak elő.

Mindenek előtt új esp. törvényszék választott. Elnökök az egyházmegye társeinökei. Közbírák: Szakmáry Dónát, Kullman János, Badányi Mátyás, Meleky András, Bartal András Székely Gyula és Klimek György.

A törvények az esperesség részére való beszerzésére vonatkozó püspöki körlevél tárgyalásánál Kullman János svábóczi felügyelő úr több törvénygyűjteményt felajánlott az esperességek, mely ajánlat hálás köszönettel elfogadtatott és egyúttal az esperes úr megbízott, hogy a többi törvényeket idővel, ha nem is egyszerre, beszeresse.

A kerületi gyűlésre, minthogy az Poprádon fog megtartatni, esperességünk legtöbb lelkész és felügyelő tagja meg fog jelenni.

Azon miniszteri rendeletre vonatkozólag, hogy lelkészek — ha nincs tanítói oklevelük, — az iskolában nem taníthatnak, esperességünk azt óhajtja, hogy theologiai tanintézeteink oda törekednének, miszerint lelkészjelöltjeink képesek legyenek tanítói vizgát is tenni.

Az esperességi számadatakból kitűnt, hogy az esperességnek vagyona 1644 frt és 13 krt tesz. A gyámintézetre gyűjtetett összesen 144 frt 43 kr.

A Baldácsyanumhoz ajánlottak Szublechnicz leányegyház és özvegy Szalagy Mihályné; a Zsedényi féle ösztöndíjra pedig Klinga Gusztáv, Stark János és Poltz Lajos tanítók.

A közgyűlést társas ebéd követte a Weszter szállodában.

Faix Mihály.

*

Kalászat az irgalom mezején. A 17-ik számban közzétett kimutatásom óta még a következő adományok érkeztek be Nemes-Kosztolány számára: Árva-Nagyfalu 2 frt., Léva 40 frt., özv. Kvacsa Jánosné Szarvasról 10 frt., Tápió Szele 5 frt. összesen: 57 frt — kr.
a tizedik kimutatás 1327 „ 07 „
Összesen 1384 frt 07 kr.

Szivem mélyéből mondok köszönetet ezen adományokért is Kosztolány nevében, melynek paplakja, mint a most beérkezett számadásokból látom, 3581 frt 17 krba került. Nagyobb részt a hitsorsosok gyámolító filléreiből épült fel. Van még 145 frtnyi adósságunk s a szándékolt papfentartási alapnak semmi sem jutott. Tán akadnak még pártfogóink, kik alkalmilag gondolnak még reánk.

Körmöcbányán, 1891. jul. 15.

Raab Károly,
esperes.

VEGYESEK.

Lapunk érdekében. Olvasóinkat tisztelettel kérjük sziveskedjenek előfizetéseiket megújítani; a hátrálékosok pedig törlesszék tartozásaikat.

Az esperességi és kerületi gyűlések főtisztelendő s nagytisztelendő elnökeihez újólaj is azon alázatos kérelemmel járunk: méltóztassanak kegyesen gondoskodni, hogy a vezetők alatt folyó gyűlésekről gyors és megbízható tudósításokat nyerhessünk.

Szerkesztő.

— A budapesti esperesség 1891. évi jún. 30-án tartott közgyűlésének jegyzőkönyvéből következő közérdekű dolgokat emeljük ki: A kerületi leánynevelő intézetre gyűjtötték 1223 frt 75 kr. Az esperesi jelentés röviden ecsetelvén a protestáns irodalmi és a Luther-társaság működését az utóbbinál sajnálattal említi fel, miben mi is osztozunk nt. Doleschall S. E. alelnök urnak kinos betegsége következtében ez állástól való megváltását. Május 3-án tartott isentiszteleti Leopoldianum-offertorium 99 frt 10 kr-t jövedelmezett. A „Thabita“-egylet vagyona 22.600 frt. Az 1890,1 évnek bevételé 4444 frt 48 kr. kiadása 3480 frt 99 kr. A budai Mária-Dorottya-egylet bevételé 407 frt 77 kr. kiadása 221 frt 12 kr. A Glosius-Artner-alap 119,545 frt. 83 kr. A templomépítési alap: 174,150 frt 83 kr., befizetve 120,381 frt 83 kr. A „Jelszó“-alap: 4793 frt; a Luther-alap 1166 frt 49 kr. A kiházásitási alap 4789 frt 73 kr. Schneider Zsuzsanna az árvaháznak 10000 frtot hagyományozott. A főváros igen szépen segízi a gyülekezeteket nevezetesen: a magyar-német egyháznak cultusz-célokra 2100 frtot, iskolai célokra 3000 frtot, hitoktatási célokra 4000 frtot, és a templom-építésre megszavazott 50,000 frtból a második évi részlet fejében 10,000 frtot juttatott. Ugyancsak a főváros a tót egyháznak cultus- és iskolai célokra 2000 frtot, rendkívüli segélykép 1500 frtot nyújtott; ugyancsak a főváros a budai egyházat cultus- és iskolai célokra szolgáló 1000 frt, hitoktatásra 1000 frt, rendkívüli segélykép 800 frtban részesítette. Szűk ahoz lapunk tere, hogy az adakozásokat elsorolja, mint az különben méltó a hegyre épült városhoz. A tót gyülekezet régi tervének valórsításához közeledik s nem sokára kerepesi uti telkén fel fogja a bérházat építeni. Isten áldása nyugodják továbbra is fővárosi gyülekezeiteink. Az esperességi gyámintézetnek bevételé 610 frt 25 kr.

— A hazai néptanítók figyelmébe. A IV. egyetemes tanítógyűlés Naplója mely a m. évben tartott egyet. gyűlés összes vezetes eseményeit magában foglalja, pár nap mulva elhagyja a sajtót. A 33 sűrűn nyomott ívre terjedő s Szathmáry György miniszteri tanácsosnak, mint az egyetemes tanítógyűlés volt elnökének igen sikerült

arczképével díszített mű a magyar királyi egyetemi nyomda díszes kiállításában jelenik meg. A mint a vaskos kötet, mely tartalmát tekintve az egyet. tanítógyűlésekről eddig kiadott Naplónál jóval terjedelmesebb, a sajtót elhagyja, azonnal kezdetét veszi azok szétküldése. Midőn ezt tanító-társainknak, különösen a IV. egyet. tanítógyűlés volt tagjainak szives tudomására hozzuk, ki kell jelentenünk, hogy e nagy munkát érdekelt ügytársainknak a legjobb szándékunk daczára sem küldhetjük meg bérmentesen; (ezt különben az egyet. tanítógyűlés rendező-bizottsága nem is ígérte) mert jöllehet az egyet. gyűlés céljaira tetemes összeg gyűlt is egybe az ország különböző részeiből, de a rendezéssel járó kiadások ez összeget már jó részben felémesztették. A számvizsgáló bizottság által felülvizsgált és helybenhagyott kimutatás szerint a szerkesztő-bizottság eddigi kiadásai 2100 frtot, az elszállásolóbizottságé 1371 frtot, a tanszerkiállítást rendező bizottságé 1506 frtot tesznek ki; ezek csak a legfőbb tételei a számadásnak. A begyűlt összegből fennmaradt ugyan még mintegy 2000 frt; de ez alig lesz elegendő arra, hogy abból a nagyterjedelmű Napló nyomdai s általában annak kiállítási költségeit fedezhessük. E körülmény indit bennünket arra, hogy a szóban levő Naplót bérmentetlenül küldjük meg mindazoknak, kik mint a gyűlés volt tagjai, arra igényt tartanak. — A „Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága“ mely a Napló szétküldésével megbízott, tisztelettel kéri tehát az igen tisztelt vidéki kartársakat (a fővárosiak példányai iskoláikhoz lesznek kihordva), hogy a nevékre érkező csomagot az illetékes póstahivatalnál a szállítási díj lefizetése mellett annak idején kiváltani sziveskedjenek. Valamint tisztelettel kérjük a bizottság nevében azokat is, kik a „Napló“ ily föltétel mellett magukhoz váltani nem óhajtják, hogy ebbeli kijelentéseket a „Napló“ szerkesztőjével (Somlyay József, vezető-tanító, Budapest, I. ker. Alkotás-utca 19. szám) levelezőlap útján minél előbb közölni sziveskedjenek. Együttal felkérjük azon tiszt. vidéki kartársainkat is, kik időközben netán működési helyöket változtatták, hogy jelenlegi lakcímöket a Napló szerkesztőjével annál is inkább közöljék, hogy a Napló minél előbb minden akadály nélkül szétküldhető legyen. — Kartársi üdvözllet maradunk Budapesten, 1891. évi július hó 24-én — a Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága nevében: Lakits Vendel, elnök, Koncsek Lajos, titkár.

— **Kimutatás Csecsetka Sámuel „evang. egyházajogtan“-ára befolyt előfizetésekről:** Poszvek Sándor 1 frt 50 kr., Czinkotszky Márton 1 frt 50 kr., Paulinyi Sámuel 1 frt 50 kr., Brózik Titus 1 frt 50 kr., Popúth Viktor 1 frt 50 kr., Bakay Péter 3 frt.

— **Oltárkép mint ajándék.** Kegyeletes szép ajándékkal lepte meg Nagytisztelétű Laucsek Jónás Vadosfa buzgó lelkipásztora, — az alsó-soproni evang. egyházmegye érdem-dízes esperese — a nagy-szóllósi anyaegyházhoz tartozó vecsei ev. leánygyülekezet híveit. Ritka szép s a mai követelményeknek minden tekintetben megfelelő oltárképet küldött a nevezett gyülekezet temploma számára, — ez által akarván kimutatni kegyeletes ragaszkodását s leróni háláját szülőföide iránt, — a hol átélte boldog gyermekéveit. — Az oltárkép a megváltó feltámadását ábrázolja, abban a pillanatban, midőn az Úr diadalmaskodva a halálon győzelemmel lép ki sirjából. A fő alak tehát maga a feltámadott győzövítész, a mellék alakok a sirboltban levő angyal s a megrémült római vitézek. Háttérben látható még a Golgotán álló három keresztfa és busvét reggelén az Úr sirjához zarándokló három gyászoló nő. Emeli e kép becsét az illető gyülekezetre nézve különösen az a körülmény, hogy a kegyes adományozó sajátkezűleg festette azt, és pedig valóban művészi alkotással. — E díszes oltárkép a mult Vasárnap azaz f. hó 19-én lett felavatva s mindennapi rendeltetésének átadva, a midőn a nagyszámmal egybesereglett hívek különösen intettek arra, hogy valahányszor templomuk küszöbét átlépve, szemeiket e szent képre irányozzák, jusson eszükbe a feltámadást ábrá-

zoló magasztos jeleneten kívül, egyúttal az a hálás kéz, mely azt alkotta, és az a szülőföldjét még a messze távolban is szerető nemes szív, mely azt nekik, mint a vecsei ev. leányegyház hiveinek szeretettel adományozta. — Fogadja a nemesszívü adományozó, a hű lelkipásztor, e helyen is szívből fakadó hálaérzetünk nyilvánulását, és lelje jutalmát azon boldogító tudatban, hogy midőn szülőföldje templomának ékesítésében örömet talált, — azzal az Istennek kedves áldozatot hozott! Veszprém-N.-Szöllős, 1891. július 20-án. Szalay László, ev. lelkész.

— **A pozsonyi diakonissza-intézet köréből.** A vezető nővér már megérkezett s helyét elfoglalta. Tapasztalásához s ügyességéhez nagy reményeket fűz az intézet vezetősége. Augusztus 2-án a diakonisszák átveszik a gyülekezet kórházában a betegek ápolását s ezzel tényleg a gyülekezet szerves életébe lépnek.

— **A domonyi iskola** oly rossz állapotban van, hogy a tanköteleseket (120) befogadni nem képes. A tanfelügyelő a gyülekezetet a régi iskolaépület felemelésére, egy tanterem építésére s egy tanítói állomás szervezésére szólította fel; a gyülekezet azonban kijelentette, hogy e követelésnek megfelelni nem bír. Most a tanfelügyelő a politikai községet kényszeríti az iskolauty rendezésére. Domony leánygyülekezte: **Zsidó**, lelkészének buzgólkodására 2000 frton új iskolát épít mely összeghez Szilárd János lelkész-társunk 700 frtnyi segílyt gyűjtött; a segílyzők között Tisza Kálmán volt miniszterelnök 100 frttal szerepel.

— **„Protestáns Szemle“** III. füzeté felette érdekes tartalmával nemcsak a vállalat életrevalóságáról, szerkesztőjének fáradhatatlan ügybuzgalmáról és avatottságáról tesz tanubizonyosságot, hanem ékeshangú felhívás minden egyházi tudomány iránt érdeklődőhöz úgy az irodalmi társaság pártolására, mint buzgó közreműködésre. E füzet tartalma: I. Értekezések és tanulmányok: 1. Kermann Dániel élete. Zs. M. 2. Egyházi tanulmányok francia földön. Balogh Ferencz. 3. Komáromi Csapkés György és bibliája. Földváry László. 4. A zsoltárok. Józsa Zsigmond. 5. A dunántuli ág. ev. egyház megalakulása és 1598. évi törvénykönyve. Mokos Gyula. 6. A heidelbergi káté története és irodalma a külföldön és hazánkban. Dr. Erdős József. 7. Lutherképek a modern pápás történetírásból. Dr. Szilávik Mátyás. II. Könyvismertetés: 8. A Study of Religion its Sources and Contents by James Martineau. Antal Géza. III. A magy. prot. irod. társaság vallás erkölcsi felolvasásai. 9. Dr. Pulszky Ágost előadása a „felekezetek szerepéről az államéletben.“ 10. Művelődéstörténelmi rajz a hit és babona multjából. Dr. Csiky Kálmán. IV. Irodalmi szemle: 11. A) Hazai irodalom. B) Külföldi irodalom. Ezen változatosságban s belértékben gazdag füzet ára 1 frt 40 kr. Mi legkevésbé sem panaszkodhatunk a nyujtott szellemi táplálék akár mennyisége, akár minősége miatt, vajha a rányban állana a nyujtottal a pártolás is!

— **„A magyar románok és a magyar nemzet“** cím alatt megjelent végre a magyar főiskolák válasza Románia egyetemi ifjuságának hirhedt emlékiratára. Az egész válaszon az a nyugodt, öntudatos józanság vonul végig, mely az igazsággal, az okos meggyőződéssel természetszerűleg vele jár. Azt az óriási előnyt azonban, melyet a száraz tényeknek a hazug ráfogásokkal és szenvedélyes kitékadásokkal való szembeállítására nyujt, sohasem használja ki, — mindig megmarad objectív s józan. Hiszen a történelem, statisztika és a tételes jog oly nyomós adatokkal szolgálnak, hogy Brennus kardját belevetni Justitia mérlegébe nincs szükség. Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe e füzetkét melynek tartalmát, gondolatmenetét ismertetni lapunk speciális iránya s szűk tere miatt lehetetlen. A válaszirat magyar, francia és német nyelven jelent meg, a magyar példány 30 kr. beküldése mellett megrendelhető a szerkesztő bizottságnál (Budapest Tud. és Műegyet. Olvasókör Lipót-

utca 25). A begyűlt összeg az irat kiadása költségeinek fedezésére lesz fordítva és az esetleges többlet a magyar ifjuság Millenium alapja javára esik.

— **Szerkesztői üzenetek. Z. J. Cs.-on.** Midőn a nt. esperességnek intézkedését köszönjük, biztosítjuk tudósításainak szives fogadtatásáról. **Sz. J. D.-ban.** Lenézéstről kár beszélni, olyan nincs; de igenis vannak a szerkesztőnek különféle okai, melyek eljárását szabályozzák. Személyi tekintetek épen nem döntenek. Felolvasása jönni fog.

PÁLYÁZAT

A debreczeni ágost. hitv. evang. egyház segéd-tanító nőt keres, ki az előirt tantárgyakon kívül a kézimunkát is képes szakszerűen tanítani.

Évi fizetés 300 frt havi előleges részletekben. Az első év próba-év. Pályázati kérvények f. é. augusztus hó 15-ig a lelkészi hivatalhoz küldendők.

Debreczen, 1891. jul. 20.

Materny Lajos
lelkész.

Kula nagyközségben (Bács-Bodrog vármegye) f. évi július hó 1. napján szabályszerűen megalakult, a cservenkai lelkészi hivatalhoz tartozó, ág. hitv. ev. leányegyháznál betöltendő tanítói állásra egyház tanácsi határozat folytán ezen pályázatot hirdetek.

Ezen állással 500 frt készpénz, szabad lakás, 8 köbméter kemény tüzi fából álló javadalom van egybekötve.

A megválasztandó tanító köteles magyar és német nyelven oktatni, vasárnapi iskolát ellátni és szükség esetén a kántori teendőket végezni, miért is feltétlenül megkivánatik a magyar és német nyelvben úgy szintén a zenében való jártasság.

A megválasztandó tanító f. évi szeptember hó 1. napján köteles hivatalát elfoglalni.

A teljesen felszerelt pályázati kérvények f. évi augusztus hó 10. napjáig alulírott egyházi felügyelőhöz küldendők be.

Kula, 1891. évi július hó 4-én.

Diener János,
felügyelő.

A besztercebányai ág. hitv. ev. algymnasiumban a latin nyelv és történelem (esetleg más tantárgy) tanításával egybekötött rendes tanári állomás töltendő be. Javadalmazás: 850 frt. fizetés és 100 frt. lakáspénz. Okleveles pályázók hiányában nem okleveles egyén helyettes tanárul választatik, a ki 700 frt fizetés és 100 frt lakáspénzben részesül. A megválasztott állását szeptember 1-én köteles elfoglalni. Az egyházi közgyűlésre címzett és kellően fölszerelt folyamodványok f. é. augusztus hó 10-ig az ev. lelkészi hivatalhoz küldendők.

Besztercebánya, 1891. július 17-én.

Bukovszky Kálmán,
gymnasiumi felügyelő.

A Kis-hartai (Pestm) ág. hitv. evang. egyházba segéd-tanító kerestetik. Fizetés: 365 frt készpénz, egy butorzott szoba és ennek fűtése. Tanítási nyelv: német és magyar. Köteleességek: Az I. osztály vezetése, a kántor akadályoztatása esetén ennek helyettesítése. Az állás csak ideiglenesen, egy évre lesz betöltve. Okmányokkal felszerelt kérvények aug. 15-ig alulírtokhoz küldendők.

Galle Andor, evang. lelkész.

Egy elaggott lelkész maga mellé, egy tót nyelvű gyülekezetbe káplánt keres. Köteleessége: a lelkészt illető összes funkciók végzése; javadalma: 125 frt s teljes ellátás; írásbeli megkeresések e lap kiadó hivatalához intézendők.